

VALVONTARAPORTTI

SUOMENLINNA Iso Mustasaari C 18

Koneellisen kaivutyön arkeologinen valvonta historiallisten puolustusvarustuksien ja linnoitusten läheisyydessä

28.10.2014

AKDG 5372:1

MUSEOVIRASTO

ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT
KOEKAIVAUSRYHMÄ
Simo Vanhatalo

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

Kohteen nimi: Helsinki Suomenlinna Iso Mustasaari C 18
 Muinaisjäännöslaji: puolustusvarustukset, linnoitukset
 Muinaisjäännösrekisterin no: 1000025127
 Inventointinumero:
 Kaupunki, alue: Helsinki, Suomenlinna
 Kohteen lähin osoite: Iso Mustasaari C 18
 Kiinteistötunnus, nimi: C 18
 Vuoden 1927 rakennusnumero: C IV 127
 Maanomistaja, osoite: Kaija Tuomisto, C 18, Suomenlinna

Peruskartta: 203406 Helsinki
 ETRS-TM35-FIN-koordinaatit: N: 6669596 (kaivetun alueen keskikoordinaatit)
 E: 388121
 Z: 11,5–12,0 (N2000 maastomallista saatu korkeustieto)

Kohteen sijainti: 75 m länteen Suomenlinnan Iso Mustasaaren kirkosta
 Tutkimustapa: Arkeologinen valvonta, koneellinen kaivutyö ja lapionpistot
 Kenttätyöaika: 28.10.2014
 Tarkastuksen rahoittaja: Museovirasto (virkatyö)
 Valvotun alueen pinta-ala: 30 m²
 Kenttätyönjohtaja: Simo Vanhatalo, HuK
 Apulaistutkija: –
 Kaivausapulaiset: –
 Kaivauslöydöt: –
 Ajoitukset: –
 Aikaisemmat tutkimukset: Seija Linnanmäki 1990. Suomenlinnan venäläinen kauppiaskortteli 1868. Pro gradu -tutkielma. HY THL
 Aikaisemmat löydöt: –

Kartat: –
 Karttaotteet: Peruskartta 1:20 000, suurennos 1:11521, s. 4
 Taustakartan 1:5000 osa, 1:2000, s. 4

Digikuvat: AKDG 5372:1–3, valokuvaaja Simo Vanhatalo
 Kansilehden kuva: AKDG 5372:1. Panoraama piha-alueesta, taustalla oikealla Suomenlinnan kirkko, kuvattu länsilounaasta.

Liitteet: –

Tarkastusraportti: Museoviraston arkistossa

JOHDANTO

Museoviraston koekaivausryhmän tutkija valvoi 28.10.2014 Suomenlinnan Iso Mustasaaren C 18 osoitteessa olevan sisäpihan koneellisen kaivutyön. Rakennuksen seinustalta oli purettu 1980-luvulla rakennettu kuisti. Tämän tilalle rakennetaan uusi, mutta sitä ennen piti poistaa maata rakennuksen betonilla pinnoitetun tiilisen perustuksen vierestä. Toimenpiteellä vähennetään kosteuden siirtymistä rakenteisiin. Samalla vähennetään rakennukseen päin viettävän piha-alueen pinta- ja sulamisvesien valumista perustuksiin.

KOHTEEN SIJAINTI JA RAKENNUKSEN HISTORIAA

Valvottu kohde sijaitsee 75 m länteen Suomenlinnan Iso Mustasaaren kirkosta, entisen HOK:in kaupan sisäpihalla. Nykyisin rakennuksessa toimii kahvila (v. 2001–) ja muu osa on asuinkäytössä. Asukkaan, Kaija Tuomiston, mukaan pihalle oli aikaisemmin tuotu kiviä ja sekalaista jättemaata maan kantavuuden parantamiseksi ja kaupan jakeluautojen painon takia. Pihalta on purettu vanhoja varastorakennuksia. Kallioiden raunoilla oli tasattuja alueita (ks. kansilehden panoraamakuva).

Rakennusta kutsutaan Nedonoskovin taloksi, rakentajan mukaan. Marketentti Ivan Petrovits Nedonoskov rakennutti kaksipäätyisen kaupparakennuksen Ison Mustasaaren kauppiaskortteliin 1860-luvulla. Vuonna 1889 muutettiin asuin- ja kauppahuoneiden järjestystä. Leivinuunien paikkoja vaihdettiin. Rakennuttajan poika marketentti Aleksander Ivanovits Nedonoskov lopetti kaupan pidon 1920-luvulla ja talo vuokrattiin varastohuoneiden kera Helsingin Osuuskaupalle. Kauppapuodin lisäksi talossa oli 3 hellahuonetta ja 1 huoneen ja keittiön asunto. 1950-luvulla talo myytiin Harabrov -nimiselle perheelle. Pääjulkisivun puolella olleeseen pieneen huoneistoon sisustettiin parturi- ja kampaamoliike, julkisivuun puhkaistiin ovi sekä sivuikkunat ja rakennettiin toiset ulkoportaat. 1960-luvulla Maria Harabrov myi talon siihen asti vuokralaisena olleelle Helsingin Osuuskaupalle. 1970-luvulla purettiin tontin takaosasta vanha suurikokoinen ja korkea vaji. Pihan sivussa on toinen vanha piharakennus C 19 olemassa edelleen. 1980-luvun alussa HOK lopetti kaupankäynnin Suomenlinnassa ja talo myytiin kahden perheen asunnoksi (Erkki ja Kaija Helo, Anu ja Yrjö Klippi). Seija Linnanmäki 1994.

AKDG 5372:1. Panoraamakuva. Pintaturpeen alta paljastui mullan ja soran sekainen maa, jossa oli mm. pieniä tiilenmuruja, kuvattu eteläkaakosta. SV.

AKDG 5372:2 Panoraamakuva. Pintaturpeen alta paljastui mullan- ja soransekainen maa, jossa oli mm. pieniä tiilenmuruja ja etualalla myös kiviä, kuvattu länsilounaasta. SV.

TUTKIMUSMENETELMÄT JA HAVAINNOT

Kaivinkoneella kaivettiin turvekerroksen alapuolista maata ohuina siivuina, jotka tarkastettiin heti kaivurin kauhan vedon jälkeen. Kaivurityön lisäksi joitakin kohtia tarkastettiin lapionpistoin. Poistetavan maan ylempi kerros koostui tummanharmaasta mullasta ja hiekasta, jossa oli pieniä tiilenmuruja. Sen alta tuli vaaleamman harmaa, osittain hiesumainen hiekkakerros, jossa oli soraa ja pieniä kiviä. Löytöjä ei näissä kerroksissa tullut eikä mitään rakenteita havaittu. Rakennuksen tiilistä muurattu kivijalka oli päällystetty ohuella sementtilaastilla. Tämän rappaustyön takia varten talon vierustat on kaivettu esiin. Syvemmältä kuistin alueella oli kallio.

Valvottu alue ja sen piha-alue dokumentointiin valokuvaamalla. Pihan panoraamakuvat koostettiin yksittäisistä digikuvista.

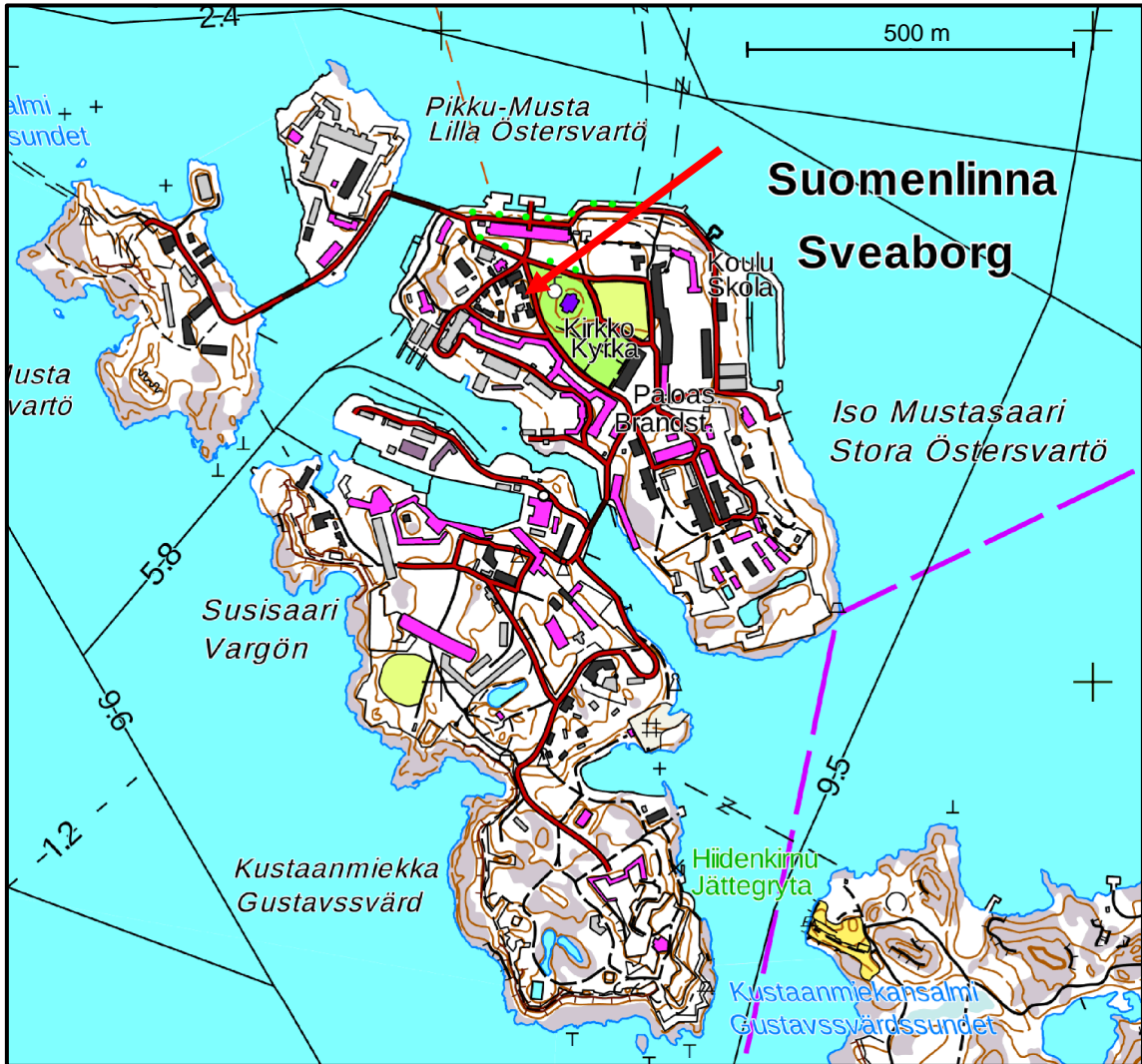
YHTEENVETO

Valvotulla koneellisella kaivualueella ei havaittu kiinteitä rakenteita eikä merkkejä historiallisen ajan toiminnoista. Maaperä oli sekoittunutta multaa, hiesua, hiekkaa ja soraa, jossa oli tiilenmuruja ja kiviä. Tiilenmurut saattavat olla peräisin nykyisen rakennuksen tiilistä muuratusta perustuksesta, jota oli vahvistettu ja suojattu ohuella sementtilaastikerroksella.

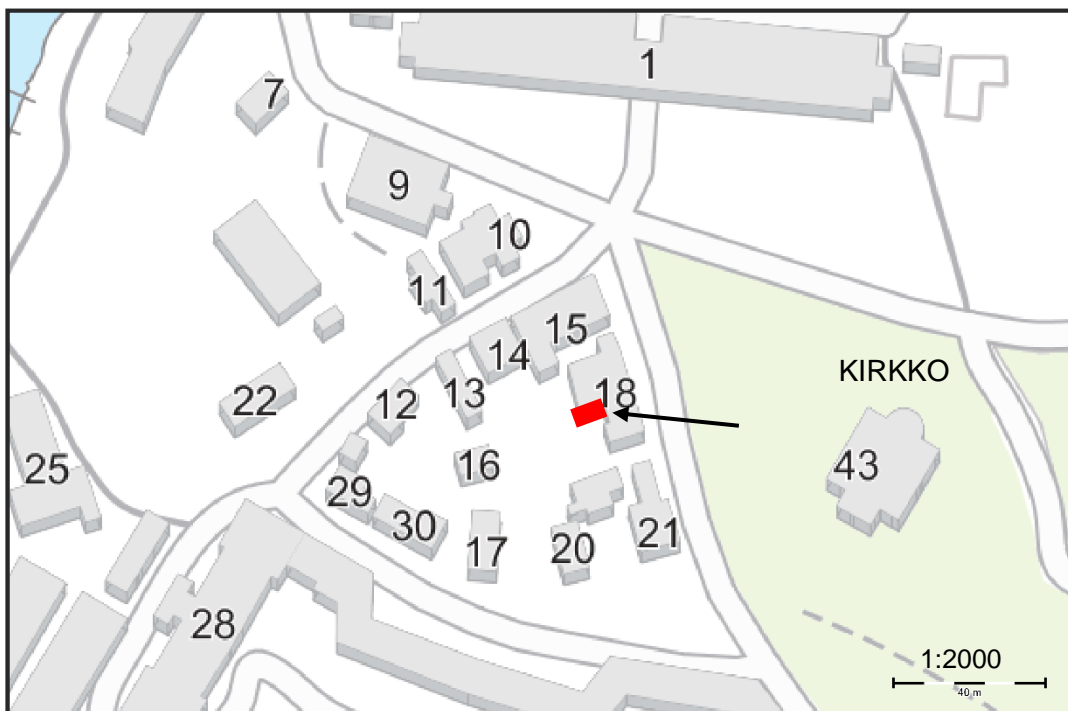
Useissa koekaivauksissa ja tarkastuksissa on todettu, ettei rakennuksien perustusten välittömässä läheisyydessä ole löydettävissä rakenteiden jäännöksiä tai muita historiallisen ajan asumisesta jääneitä kerroksia. Rakennuksien perustuksia rakennettaessa vanhat maatuvat tai pehmeät ainekset on poistettu, koska ne ovat haitaksi rakentein kantavuudelle ja kestävyydelle. Perustusten vieressä kaivaminen heikentää maaperän tiiviyyttä ja saattaa myöhemmin aiheuttaa rakenteiden kallistumisia ja jopa halkeamia.

Simo Vanhatalo

Helsingissä 11.8.2017

Maastokarttaote 203406 Helsinki. Maanmittauslaitoksen Maastotietokannan 12/2017 aineistoa.

Taustakartta, valvottu alue merkitty punaisella. Maanmittauslaitoksen Maastotietokannan 12/2017 aineistoa.